

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 28/2013-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť O. R., T., a M. R., T., zastúpených advokátom JUDr. V. H., G., vo veci namietaného porušenia ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 27 C/3/2011-368 z 9. júna 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 10 Co/151/2011-469 z 29. mája 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť O. R. a M. R. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. septembra 2012 doručená sťažnosť O. R., T., a M. R., T. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. V. H., G., vo veci namietaného porušenia ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) č. k. 27 C/3/2011-368 z 9. júna 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 Co/151/2011-469 z 29. mája 2012.

Z podania a jeho príloh vyplynulo, že sťažovatelia sa návrhom doručeným okresnému súdu 11. januára 2011 domáhali určenia neplatnosti dobrovoľnej dražby v návrhu uvedených nehnuteľností v prospech záložného veriteľa a odporcu v 1. rade osvedčenej notárskou zápisnicou sp. zn. N 1842/2010 zo 16. decembra 2010.

Sťažovatelia odôvodnili svoj návrh tým, že pri dražbe bolo porušené ustanovenie § 7 ods. 2 a § 16 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“) v spojitosti s ustanovením § 151h ods. 3 Občianskeho zákonníka. Pôvodný vlastník založených nehnuteľností, ktorý má v predmete svojho podnikania uskutočňovanie stavieb a ich zmien, previedol vlastnícke práva k týmto nehnuteľnostiam na navrhovateľov z titulu zámennej zmluvy na základe zmluvy o realizácii spoločného investičného zámeru. Sťažovatelia v návrhu odôvodnili neplatnosť dražby tým, že vlastníctvo nadobudli v bežnom obchodnom styku v rámci výkonu predmetu podnikania, a preto by tento vzťah mal byť kvalifikovaný podľa § 151h ods. 3 Občianskeho zákonníka, a tiež tým, že vyhlásenie navrhovateľa dražby o možnosti dražiť bolo nepresné a v rozpore s ustanoveniami zákona o dobrovoľných dražbách.

Okresný súd rozhodnutím sp. zn. 27 C/3/2011 z 9. júna 2011 návrh sťažovateľov zamietol, keďže dospel k záveru, že pri dobrovoľnej dražbe nebolo preukázané porušenie zákona.

Rozhodnutie prvostupňového súdu napadli sťažovatelia včas podaným odvolaním. Namietali v ňom nesprávnosť skutkového zistenia prvostupňového súdu, podľa ktorého

nadobudnutie dražených nehnuteľností presiahlo rámec prevodov v rámci bežného obchodného styku, a tiež namietali nesprávne posúdenie pôsobenia záložného práva voči nim.

Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom okresného súdu a jeho rozsudok vo veci samej v odvolacom konaní rozhodnutím sp. zn. 10 Co/151/2011 z 29. mája 2012 potvrdil.

Porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny rozhodnutím všeobecných súdov vidia sťažovatelia v tom, že všeobecné súdy potvrdili taký spôsob vykonania dražby, ktorý je v rozpore s citovanými zákonnými ustanoveniami, a tým boli sťažovatelia zároveň dotknutí na svojich právach podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Sťažovatelia zdôvodňujú opodstatnenosť svojej sťažnosti aj týmito argumentmi:

«3. Sťažovatelia zastávajú názor, že v prípade predmetnej dobrovoľnej dražby boli porušené ustanovenia zák. č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej iba „ZDD“ v príslušnom gramatickom tvare), konkrétne ust. § 7 ods. 2 a 16 ods. 2 v spojitosti s ustanovením § 151h Občianskeho zákonníka a namietali, že navrhovateľ dražby je v zmysle ust. § 7 ods. 2 ZDD povinný písomne vyhlásiť, že predmet dražby je možné dražiť, pričom uvedené vyhlásenie je v zmysle ust. § 16 ods.2 zákona prílohou zmluvy o vykonaní dražby. Sťažovatelia vyhlásenie navrhovateľa dražby považovali za rozporné s ust. § 151h ods. 3 Občianskeho zákonníka, pretože v jeho zmysle záložné právo nepôsobí voči nadobúdateľovi zálohu, ak záložca previedol záloh v bežnom obchodnom styku v rámci výkonu predmetu podnikania. V dôsledku uvedeného je vyhlásenie navrhovateľa dražby absolútne neplatné (§ 39 OZ), pretože svojim obsahom odporuje ustanoveniu § 151h ods. 3 OZ. Z výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Trnava vyplýva, že uskutočňovanie stavieb a ich zmien predstavuje predmet podnikania investora (obchodnej spoločnosti S., s. r. o., sídlom T.), ktorý v rámci

bežného obchodného styku previedol na sťažovateľov vlastnícke práva k vyššie uvedených nehnuteľnostiam a majetkovým právam.

Vykonaním dražby za daných podmienok boli sťažovatelia dotknutí na svojich právach garantovaných článkom 20 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej iba ústava v príslušnom gramatickom tvare) a boli zbavení svojho majetku v rozpore so zákonom.

4. V konaní pred Okresným súdom v Trnave, č. k. 27 C/3/2011-368 sťažovatelia poukazovali aj na porušenie ďalších ustanovení ZDD, načo však konajúci súd nebral zreteľ pre údajné márne uplynutie trojmesačnej prekluzívnej lehoty podľa ust. § 21 ods. 2 ZDD.

Sťažovatelia v zákonnej trojmesačnej lehote (ust. § 21 ods. 2 ZDD) namietali porušenie ustanovení ZDD a domáhali sa určenia neplatnosti dobrovoľnej dražby súdom z dôvodu, že boli dotknutí na svojich právach, pričom v žalobe upresnili o ktoré práva sa má jednať.

V prípade, ak boli porušené ustanovenia tohto zákone, môže osoba, ktorá tvrdí, že tým bola dotknutá na svojich právach, požiadať súd, aby určil neplatnosť dražby. Právo domáhať sa určenia neplatnosti dražby zaniká, ak sa neuplatní do troch mesiacov odo dňa príklepu okrem prípadu, ak dôvody neplatnosti dražby súvisia so spáchaním trestného činu a zároveň ide o dražbu domu alebo bytu, v ktorom má predchádzajúci vlastník predmetu dražby v čase príklepu hlásený trvalý pobyt podľa osobitného predpisu, v tomto prípade je možné domáhať sa neplatnosti dražby aj po uplynutí tejto lehoty. V prípade spoločnej dražby bude neplatná len tá časť dražby, ktorej sa takýto rozsudok týka (§ 23).(ust. § 21 ods. 2 ZDD)

Sťažovatelia pritom považujú za fundamentálnu skutočnosť, že rozhodovanie o tom, či boli porušené ustanovenia ZDD nie je v kompetencii účastníka konania, ktorý žalobou iba namieta podozrenia v tomto smere. Je na príslušnom súde, aby zákonnosť dobrovoľnej dražby preskúmal v rozsahu umožňujúcom rozhodnúť či boli, resp. neboli porušené ustanovenia ZDD, Zákonný základ pre takýto postup súdu vytvára ust. § 21 ods. 5 ZDD, z ktorého vyplýva určitý spôsob vyrovnanie vzťahu medzi účastníkmi konania pre prípad, ak súd určí dobrovoľnú dražbu za neplatnú spočívajúci v tom, že účinky príklepu zanikajú ku dňu príklepu, t. j. nastáva navrátenie do predchádzajúceho stavu vlastníckych pomerov.

Ak vydražiteľ zmaril dražbu alebo ak súd určil dražbu za neplatnú, účinky príklepu zanikajú ku dňu príklepu.(ust. § 21 ods. 5 ZDD)

Okresný ani krajský súd nebol pri určovaní neplatnosti dobrovoľnej dražby, s prihliadnutím na citované ust. § 21 ods. 5 ZDD, viazaný návrhom, resp. odvolaním sťažovateľov a okresný súd mal zákonnú možnosť posúdiť legálnosť dobrovoľnej dražby i nad rámec žalobného návrhu, resp. krajský súd i nad rámec odvolacích dôvodov sťažovateľov.

1. Súd môže prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť viac, než čoho so domáhajú, iba vtedy, ak sa konanie mohlo začať aj bez návrhu alebo ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi. (ust. § 153 ods. 2 O. s. p.)

2. Súd nie je viazaný rozsahom odvolania

a) vo veciach, v ktorých možno začať konanie bez návrhu,

b) v prípadoch, keď od rozhodnutia o napadnutom výroku je závislý výrok, ktorý odvolaním nebol dotknutý,

c) v prípadoch, keď ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že rozhodnutie sa musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane, a kde platia úkony jedného z nich aj pre ostatných (§ 91 ods. 2), hoci odvolanie podal len niektorý i účastníkov,

d) ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi (ust. § 212 ods. 2 O. s. p.)

Vzhľadom na vyššie uvedené okresný súd nepostupoval správne keď odmietol po uplynutí trojmesačnej zákonnej lehoty na podanie žaloby podľa ust. § 21 ods. 2 ZDD posúdiť ďalšie indicie o nasvedčujúce porušení ustanovení ZDD. Z ust. § 21 ods. 2 ZDD nevyplýva, žeby sťažovatelia mali povinnosť v žalobnom návrhu predložiť súdu vyčerpávajúcu enumeráciu ustanovení ZDD o ktorých sa domnievajú, že v procese dobrovoľnej dražby boli porušené.

Sťažovatelia sú presvedčení, že rozsudkom Krajského súdu v Trnave 10 Co/151/2011-469 zo dňa 29. mája 2012, ako aj predchádzajúcim postupom tohto súdu, v spojitosti s rozsudkom Okresného súdu Trnava 27 C/3/2011-368 zo dňa 9. júna 2011 bolo porušené ich právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 ústavy zjavnou arbitrárnosťou uvedených rozsudkov, spočívajúcou v ich extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti tým, že tieto rozsudky deklarujú zákonnosť dobrovoľnej dražby napriek tomu,

že pri jej uskutočňovaní boli nespochybniteľné porušené ustanovenia ZDD a napriek tomu, že oba konajúce súdy mali možnosť nezákonnosť dobrovoľnej dražby odstrániť.

Tým, že krajský súd bez ďalšieho odôvodnenia prevzal závery okresného súdu, trpí jeho rozhodnutie vysokou mierou arbitrárnosti. Za arbitrárnu, resp. nie dostatočne zdôvodnenú treba považovať aj situáciu, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (I. ÚS 154/05).»

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd vo veci ich sťažnosti takto rozhodol:

„Základné právo O. R., T., a M. R., T., vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave 10 Co/151/2011-469 zo dňa 29. mája 2012 v spojitosti s rozsudkom Okresného súdu Trnava 27 C/3/2011-368 zo dňa 9. júna 2011 bolo porušené.

Rozsudok Krajského súdu v Trnave 10 Co/151/2011-469 zo dňa 29. mája 2012 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu

(sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

Podstatou námietok sťažovateľov sú tvrdenia o porušení ich práva na spravodlivé súdne konanie nesprávnym výkladom a aplikáciou noriem práva, v dôsledku čoho došlo aj k porušeniu ich vlastníckeho práva. Krajský súd podľa nich tiež bez ďalšieho odôvodnenia prevzal závery okresného súdu, v dôsledku čoho považujú sťažovatelia jeho rozhodnutie za arbitrárne a nedostatočne zdôvodnené.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

1. Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv sťažovateľov rozsudkom okresného súdu sp. zn. 27 C/3/2011 z 9. júna 2011, ústavný súd uvádza, že jeho preskúmaniu bráni princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

V danom prípade namietané rozhodnutie okresného súdu bolo predmetom opravného konania krajského súdu v konaní o podanom odvolaní. V súvislosti s namietaným porušením označeného základného práva je z ústavného hľadiska podstatné a určujúce preto len preskúmanie postupu krajského súdu (obdobne napr. m. m. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti rozhodnutiu okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. Ústavný súd po zoznámení sa s argumentáciou sťažovateľov preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu sp. zn. 10 Co/151/2011, ktorým odvolací súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu a konštatoval správnosť skutkových zistení prvostupňového súdu.

S poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd zároveň vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľov.

Krajský súd vo svojom rozhodnutí uviedol:

«Odvolací súd totiž najmä nemá prečo nesúhlasiť s dôvodmi použitými súdom prvého stupňa na podporu názoru, podľa ktorého dražba spochybňovaná žalobou v prejednávanej veci netrpela tými vadami, ktoré jej žalobcovia vytykali, preto ani nemohla byť neplatnou a požiadavka na vyslovenie opaku nemohla byť úspešnou. Ak argumentácia okresného súdu pojatá do odôvodnenia napadnutého rozsudku nevykazovala žiadne vecné, logické ani právne medzery, šlo i o prípad, v ktorom by principiálne nič nebránilo aj len konštatovaniu správnosti dôvodov súdu prvého stupňa s odvolaním sa na ne (§ 219 ods. 2 alinea prvá O. s. p.). Pretože je tu však na druhej strane (a to prakticky v každej odvolacím súdom prejednávanej veci) i povinnosť vyporiadať sa aj s tzv. odvolacími námietkami, žiadúcim je uvedenie (§ 219 ods. 2 O. s. p. in fine) nasledovného:

Popieranie správnosti skutkového zistenia súdu prvého stupňa o vybočení (zámennou zmluvou žalobcov a S.) z medzí bežného obchodného styku v rámci výkonu predmetu podnikania nemôže obstáť.

Je to tak preto, že len vo všeobecnosti nemožno nič namietat' proti tomu, že prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vzniknutým výstavbou bytového domu. zahrňujúceho i nebytové priestory môže spadať do rámca výkonu podnikateľskej činnosti osoby, ktorá sa vlastníckeho práva v prospech inej osoby zbavila, v tomto prípade však rozhodujúcim bolo jednak to, že takto sa prevádzali nehnuteľnosti; to, že z oboch strán zámennou zmluvou zakladaného právneho vzťahu len S. prislúchalo postavenie podnikateľa a tiež to, že zámennou zmluvou nadobúdali vlastnícke právo nielen žalobcovia, ale i S.

Prevádzanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam malo za následok charakter právneho vzťahu účastníkov zámennej zmluvy ako tzv. absolútneho neobchodu (riadiaceho sa vždy predpismi občianskeho práva v užšom slova zmysle, teda najmä Občianskym zákonníkom), pri ktorom o bežnom obchodnom styku hovoriť možno nanajvýš na strane toho účastníka, ktorý je podnikateľom. Tým v tu diskutovaných súvislostiach bol len vymieňajúci odchylný od žalobcov (S.), pričom žalobcov pri snahe obhájiť prevod nehnuteľností spôsobom podávajúcim sa zo zámennej zmluvy paradoxne dostihla nimi

samými použitá argumentácia - vymedzujúca predmet podnikateľskej činnosti S. a poukazujúca tiež na to, že cieľom stavebnej výroby nie je hromadenie hmotného majetku vo vlastníctve investorov. Pri vyjdení z týchto predpokladov totiž udržateľným by bolo len prevádzanie vlastníctva z S. na žalobcov, nie však i naopak, ktoré práve obom kritériám nastaveným žalobcami (v ich odvolaní) odporovalo (nadobúdame nových nehnuteľností čo i formou zámeny s inými nie je nielen súčasťou predmetu podnikateľskej činnosti S., ale ani v súlade s vytýčenou zásadou nehromadenia týmto hmotného majetku).

Ani úvaha o použiteľnosti ustanovenia § 151h ods. 3 vety prvej O. z. (resp. i vety druhej takéhoto ustanovenia), založená na odvolaní zmieňovanej potrebe gramaticko-logického výkladu i súvisiaceho odseku 4 rovnakého paragrafu podľa názoru odvolacieho súdu nie je akceptovateľnou.

Doslovný gramatický výklad má zaiste pri výklade obsahu právnych predpisov svoje miesto, v hierarchii všetkých do úvahy prichádzajúcich metód výkladu práva mu však rozhodne nemôže patriť taký význam ako výkladu systematickému či teleologickému (vyhodnocovaním účelu, ktorému má vykladaná právna úprava slúžiť) i s prípadným použitím výkladu historického. Práve porovnaním oboch takýchto metód (či pri záujme na úplnej presnosti metódy v prvom a skupiny metód v druhom prípade) potom treba dospieť k záveru, že práve gramatickému výkladu podsúvanému odvolaním v prejednávanej veci chýba atribút logiky (ktorým by ale každá v konečnom dôsledku použitá metóda výkladu mala oplývať predovšetkým).

Ak za jeden z princípov, na ktorých je vystavaný právny poriadok demokratického štátu (za aký Slovenskú republiku deklaruje článok 1 jej Ústavy, čiže ústavného zákona SNR č. 460/ 1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), možno definovať aj princíp ochrany dobromyseľného nadobúdateľa práv, takáto ochrana sa musí uplatňovať dôsledne, ani ona však nemôže byť neobmedzenou, ale byť podriadená určitým pravidlám. Jedným z takýchto pravidiel je potom i zásada dôvery v správnosť zápisov vo verejných evidenciách slúžiacich pre orientáciu účastníkov právnych vzťahov pri vstupovaní do nich všeobecne a robení nimi právnych úkonov osobitne (s možným preukázaním opaku).

Ak potom všetky vecné práva k nehnuteľnostiam (teda i právo záložné) sa zapisujú v katastri, nehnuteľnosti a to dokonca s ustanovením vzniku práva na základe zmluvy až zápisom v katastri nehnuteľností (čo analogicky platí v prípadoch zmien vecných práv a tiež

ich zániku), práve existenciou či neexistenciou príslušného zápisu v katastri treba považovať za vyriešenú aj otázku dobromyseľnosti.

Napriek možnosti prisvedčenia žalobcom v tom smere, že súbežné používanie formulácií „registrácia v osobitnom registri“ a „zápis v katastri nehnuteľností“ v ustanoveniach O. z. majúcich sa použiť aj v prejednávanej veci vyvoláva pochybnosti o čitateľnosti úmyslu zákonodarcu, resp. o jeho úmysle vylúčiť dopad ustanovenia § 151h ods. 3 O. z. aj v prípadoch práv vznikajúcich zápisom do jedného z tzv. tradičných registrov (ktorým je dnes kataster nehnuteľností a skôr ním bola skoršia evidencia práv k nehnuteľnostiam, najmä však zápisy v niekdajších pozemkových knihách), uplatnením úvah zhora treba vyvodiť, že aj kataster nehnuteľností má charakter osobitného registra podľa ust. § 151h ods. 4 O. z., zvlášť ak podmienku vzniku práva až zápisom v takomto registri ustanovujú popri sebe O. z. i zákon č. 162/1995 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení (katastrálny zákon).

Nemožno totiž prehliadať, že k istému precizovaniu skoršej (menej podrobnej) úpravy záložného práva v O. z. vrátane jeho tu (a predtým už súdom prvého stupňa) vykladaných ustanovení došlo práve zákonom č. 526/2002 Z. z. súčinnosťou od 1. januára 2003, teda prakticky súbežne s nadobudnutím účinnosti dražobného zákona (ktorému v príslušnom ročníku Zbierky zákonov bolo priradené hneď nasledujúce číslo, teda č. 527) a práve preto treba zámer ustanoviť následok nepôsobenia záložného práva k predmetom zapisovaným v osobitnom registri „od nepamäti“ (teda k nehnuteľnostiam už tradične podliehajúcim evidencii) vylúčiť.

Riadenie sa aj týmito úvahami logicky muselo viesť k tomu, že odvolací súd obdobne ako pred ním už súd prvého stupňa, nezistil žiadne porušenie zákona spôsobujúce neplatnosť dražby. To platilo za situácie, keď namieste je (nad rámec výhrad z odvolania) stotožniť sa i so záverom, že treba odmietnuť rozširovanie dôvodov majúcich zakladať neplatnosť dražby až po uplynutí prekluzívnej lehoty na podanie príslušnej žaloby a navyše u žalobcami uvádzaných nájomných zmlúv podkladajúcich tvrdenie o záväzkoch nevzatých pri dražbe do úvahy dosť ťažko šlo pominúť faktor nezapisovania tvrdených práv v žiadnej z verejne prístupných evidencií (za ktorého stavu by „vyrobenie“ listín spochybňujúcich regulárnosť dražby bolo možným prakticky kedykoľvek a to bez reálnej možnosti

potenciálneho nadobúdateľa predmetu dražby akokoľvek si overiť, či k urobeniu úkonov v tvrdenom čase aj skutočne došlo).

Napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, zamietajúci žalobu ako bezzákladnú, bol preto vecne správnym rozhodnutím a dovolací súd ho preto podľa § 219 ods. 2 O. s. p. v takejto časti potvrdil.»

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd považuje predovšetkým za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07, I. ÚS 150/09), súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým nepochybne patrí aj právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprosné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy.

Ústavný súd preto posudzoval, či krajský súd postupoval v konaní odvolaní sťažovateľov v súlade s princípmi vyplývajúcimi z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny. Prihliadol pritom aj na rozhodnutie prvostupňového súdu, keďže odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Ústavný súd sa preto sústredil najprv na posúdenie otázky interpretácie právnych noriem relevantných pre rozhodnutie veci prvostupňovým súdom.

Podľa § 7 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách navrhovateľ dražby je povinný písomne vyhlásiť, že predmet dražby je možné dražiť. Ak je navrhovateľom dražby záložný veriteľ, je povinný písomne vyhlásiť aj pravosť, výšku a splatnosť pohľadávky, pre ktorú sa navrhuje výkon záložného práva podľa tohto zákona (§ 16 ods. 3).

Podľa § 16 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách zmluva o vykonaní dražby musí obsahovať označenie navrhovateľa dražby, dražobníka, predmetu dražby, najnižšie podanie, predpokladané náklady dražby a výšku odmeny dražobníka alebo spôsob jej určenia alebo

dohodu o tom, že dražba bude vykonaná bezplatne. Prílohou zmluvy je aj písomné vyhlásenie navrhovateľa dražby, že predmet dražby je možné dražiť (§ 7 ods. 2).

Podľa § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách v prípade, ak boli porušené ustanovenia tohto zákona, môže osoba, ktorá tvrdí, že tým bola dotknutá na svojich právach, požiadať súd, aby určil neplatnosť dražby. Právo domáhať sa určenia neplatnosti dražby zaniká, ak sa neuplatní do troch mesiacov odo dňa príklepu okrem prípadu, ak dôvody neplatnosti dražby súvisia so spáchaním trestného činu a zároveň ide o dražbu domu alebo bytu, v ktorom má predchádzajúci vlastník predmetu dražby v čase príklepu hlásený trvalý pobyt podľa osobitného predpisu; v tomto prípade je možné domáhať sa neplatnosti dražby aj po uplynutí tejto lehoty. V prípade spoločnej dražby bude neplatná len tá časť dražby, ktorej sa takýto rozsudok týka (§ 23).

Podľa § 151h ods. 3 Občianskeho zákonníka záložné právo nepôsobí voči nadobúdateľovi zálohu, ak záložca previedol záloh v bežnom obchodnom styku v rámci výkonu predmetu podnikania. Záložné právo nepôsobí voči nadobúdateľovi zálohu ani vtedy, ak bol v čase prevodu alebo prechodu zálohu pri vynaložení náležitej starostlivosti dobromyseľný, že nadobúda záloh nezatažený záložným právom. Ak je záložné právo registrované v registri záložných práv, predpokladá sa, že nadobúdateľ zálohu nie je dobromyseľný, ak nepreukáže opak.

Porušenie uvádzaných ustanovení zákona o dobrovoľných dražbách vidia sťažovatelia najmä v tom, že vyhlásenie navrhovateľa dražby je rozporné s ustanovením § 151h ods. 3 Občianskeho zákonníka, keďže predmet dražby podľa sťažovateľov nebolo možné dražiť, pretože sa prevádzal v bežnom obchodnom styku. V zmysle tohto ustanovenia Občianskeho zákonníka záložné právo nepôsobí voči nadobúdateľovi zálohu, ak ide o záloh určený na obchodnú a podnikateľskú činnosť a v rámci bežného obchodného styku sa prevádza. Okresný súd však poukázal na skutočnosť, že *„nehnutelnosti neboli prevedené na navrhovateľov v bežnom obchodnom styku, ale v obchodnom styku značne presahujúcom rámec bežného hospodárenia spoločnosti S.“*. Súd zároveň poukázal na ustanovenie § 151h ods. 4 Občianskeho zákonníka, ktoré vylučuje možnosť nadobúdania zálohu bez zataženia záložným právom v prípade zálohov, ktoré sú registrované

v osobitnom registri. Takýmto typom zálohu sú bezpochyby aj nehnuteľnosti. Ústavný súd po preskúmaní rozhodnutia okresného súdu považuje jeho interpretáciu a aplikáciu príslušných právnych noriem za ústavne konformnú a akceptovateľnú, pričom poukazuje na skutočnosť, že bežným obchodným stykom sa v zmysle jednotlivých komentárov k Občianskemu zákonníku (ASPI) aj rozhodovacej činnosti všeobecných súdov považuje spravidla bežne obchodovateľný tovar nachádzajúci sa napr. na sklade, a nie nehnuteľnosti, ktoré zároveň Občiansky zákonník z režimu podľa § 151h ods. 3 vylučuje.

Krajský súd mal potom podľa sťažovateľov pochybiť tým, že sa v značnej miere obmedzil na využitie postupu podľa § 219 ods. 2 OSP a nerešpektoval právo sťažovateľov na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ktoré je súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd je (aj v zmysle už uvedeného) toho názoru, že okresný súd dostatočne zrozumiteľným spôsobom objasnil svoje úvahy pri právnom posudzovaní platnosti dobrovoľnej dražby. Jeho úvahy sú zároveň dostatočne logicky podložené. V odvolaní sťažovatelia nepredniesli vo vzťahu k tejto právnej otázke žiadnu novú skutkovú či právnu argumentáciu, z obsahového hľadiska vyslovili iba nesúhlas s právnym hodnotením veci zo strany okresného súdu. Preto ak krajský súd sa s právnym názorom okresného súdu plne stotožnil, nebolo prekážky pre využitie postupu podľa § 219 ods. 2 OSP. Naopak, ak by v daných okolnostiach uvedené ustanovenie na vlastný procesný postup neaplikoval, popieral by jeho účel, ktorým je zjednodušenie konania a rozhodovania odvolacieho súdu v prípadoch, keď odvolateľ nebrojí proti prvostupňovému rozhodnutiu prípustnými novými relevantnými skutkovými tvrdeniami alebo podstatnými novými právnymi argumentmi.

Ústavný súd dospel k záveru, že v posudzovanom prípade postup krajského súdu nevykazuje ani známky možnej ústavne neakceptovateľnej konfrontácie so základným právom sťažovateľov na súdnu ochranu a s ich právom na spravodlivé súdne konanie, ktorú by bolo potrebné po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie meritórne preskúmať. Krajský súd podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom zdôvodnil, prečo potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa a reagoval aj na odvolacie námietky sťažovateľov.

S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd nezistil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľmi označeného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Ústavný súd po preskúmaní napadnutých uznesení všeobecných súdov zároveň dospel k záveru, že z odôvodnenia týchto uznesení nemožno vyvodiť nič, čo by signalizovalo, že by nimi mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, keďže všeobecné súdy v posudzovaných prípadoch ústavne konformným spôsobom interpretovali a aplikovali príslušné právne normy.

Ústavný súd preto vzhľadom na uvedené pri predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj časť sťažnosti smerujúcu proti rozhodnutiu krajského súdu namietajúcu porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Keďže ústavný súd nezistil pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti žiadne skutočnosti nasvedčujúce priamej súvislosti medzi rozhodnutím okresného súdu

a krajského súdu a sťažovateľmi označenými základnými právami, ich sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. januára 2013